

**РОЗДІЛ II. СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
ТА МОВНІ УНІВЕРСАЛІЇ**

УДК 327

Оксана Кукалець,

аспірантка спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

oksana.kukalets@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-1662-9781

DOI 10.29038/2524-2679-2023-01-61-74

**ОБРАЗ КНР У ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ
ІЗ 2012 ДО 2019 Р.**

Характерними рисами образу КНР серед країн Заходу є наявність суперечностей у сприйнятті азійської країни, що проявляються в позитивній оцінці китайської історії та культури й негативних асоціаціях, пов'язаних із її керівництвом. Більшість країн Західної Європи сприймають азійську країну-партнера радше негативно, у той час як у країнах ЦСЄ переважає нейтральне сприйняття. Наприклад, у 2013 р. більшість європейських країн сприймали КНР і не в ролі партнера, і не в ролі ворога. У зв'язку з цим у комунікації Європейської комісії «Елементи нової стратегії ЄС щодо Китаю» за 2016 р. особливу увагу приділяють питанню єдності ЄС у контексті співпраці з КНР. Документ згадує про необхідність формування сильної, чіткої та єдиної позиції європейських країн у їхній співпраці з Китаєм, зважаючи на співпрацю у форматі «16+1» або ж окреме двостороннє співробітництво. Незважаючи на критику КНР, Європейська комісія визнає, що ця азійська країна є важливим партнером для ЄС. В «Елементах нової стратегії ЄС щодо Китаю» згадується, що процвітання Європи залежить від стабільного розвитку КНР, що формує зацікавленість першої від економічного успіху та реформ у Китаї. Поряд із цим, тенденція, яка прослідковується в зміні образу КНР серед європейських громадян за період 2016–2018 рр., – це зростання кількості європейців, котрі сприймають КНР краще за США. До того ж, згідно з опитуванням, проведеним Pew Research Center у 2018 р., серед європейських країн переважала відсутність довіри до Сі Цзіньпіна

як політика, який робить правильний внесок у міжнародні відносини. Ситуація почала змінюватись у 2019 р., коли азійську країну дедалі частіше ідентифікували як економічного конкурента та ворога. Незважаючи на це, усе більш усталеним стає образ КНР як провідної економічної сили, що частково пов'язано з популяризацією ініціативи «Один пояс, один шлях».

Ключові слова: КНР, Європа, образ країни, публічна дипломатія.

Oksana Kukalets,

Lesya Ukrainka Volyn National University,

ORCID ID: 0000-0002-1662-9781;

THE IMAGE OF THE PRC IN EUROPEAN COUNTRIES FROM 2012 TO 2019

Typical characteristics of the PRC's image among Western countries are the contradiction in the perception of Asian country that is shown is the positive evaluation of Chinese history and culture, but negative associations regarding its government. Majority of countries in Western Europe percept Asian country-partner in more negative light, while in the Central European countries the perception is neutral. For example, in 2013 the majority of European countries saw the PRC not as a partner, and not as an ally. In this regard, in the Communication of European Commission 'The elements of new strategy of the EU regarding China' for 2016, special attention is given to the topic of unity of the EU in regards of its cooperation with PRC. The document states about the need to formulate a strong, clear, and unified position of European countries in their cooperation with China encountering their cooperation in the '16+1' format or the particular bilateral cooperation. Regardless of the PRC's criticism, the European Commission acknowledges that this country is an important partner of the EU. 'The elements of new strategy of the EU regarding China' mentions that the prosperity of Europe depends on the stable development of the PRC that forms the interest of Europe in the economic success and reforms in China. Meanwhile, the tendency which can be traced in the PRC's image change among the European citizens between 2016 and 2018 is the growing number of Europeans who percept China better than the USA. Moreover, based on the research conducted by the Pew Research Center in 2018 there was the lack of trust in Xi Jinping as a politician who makes the right input in international relations. Situation began to change in 2019 when the Asian country began to be identified as an economic competitor or enemy. Regardless of this, the image of the PRC as the leading economic power becomes more established which is more related with the growing popularity of the Belt and Road initiative.

Key words: the PRC, Europe, country's image, public diplomacy.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Протягом 2012–2019 рр. спостерігалось зростання уваги до Китаю серед європейських країн через активізацію політичних і торговельно-економічних зв'язків. Водночас однією з основних причин існування непорозумінь між Китаєм та європейськими країнами, що заважає налагодженню тісної співпраці між ними, є імідж КНР у регіоні. Як наслідок, зросла необхідність здійснення кроків, спрямованих на покращення сприйняття країни в Європі, де особливу роль відіграє «м'яка сила». Її активне застосування в процесі реалізації зовнішньої політики КНР розпочалось із приходом до влади Сі Цзіньпіна. У цьому контексті окреме місце посідає публічна дипломатія як інструмент «м'якої сили», що використовується країною для відстоювання власних національних інтересів.

Аналіз практичних кроків з реалізації публічної дипломатії Китаєм у Європі дає змогу простежити еволюцію цього напрямку зовнішньої політики азійської країни протягом 2012–2019 рр. Водночас він не дає можливість зробити висновки щодо ефективності проаналізованих заходів, оскільки образ КНР у європейських країнах безпосередньо не розглядається. Як наслідок, актуальним є звернення до статистичних даних, зібраних на періодичній основі провідними американськими та європейськими аналітичними центрами й науковцями протягом аналізованого періоду, що дасть змогу простежити сприйняття Китаю європейцями та зробити висновки щодо ефективності публічної дипломатії Китаю в регіоні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науці недостатньо досліджено проблематику публічної дипломатії, формування образу країни під її впливом, а також імплементацію цих концепцій у контексті зовнішньої політики КНР у Європі.

Збір статистичної інформації та огляд громадської думки здійснили Pew Research Center [2–4, 12–14, 16], ChinfluenCE [1; 8; 15] й А. Когут [10]. Європейська комісія презентувала розроблені документи, як-от стратегічний оглядач, та спільну комунікацію з Європейським парламентом і Радою Європейського Союзу [5; 6]. К. Гамільтон та М. Ольберг [7] проаналізували вплив Комуністичної партії Китаю на формування образу країни. І. Караскова та інші [9], а також А. Островська [11] проаналізували вплив КНР у Центральній Європі.

Мета статті – проаналізувати образ КНР у європейських країнах із 2012 до 2019 рр.

Методика дослідження. Методологічну основу дослідження становить міждисциплінарний підхід, який поєднує в собі теоретико-методологічні елементи теорії міжнародних відносин, китаєзнавства, історії та соціології. У ході роботи застосовувались основні методологічні принципи – об'єктивності, історизму, раціонального підходу й абстрагування. Реалізації поставлених у роботі завдань сприяє використання низки як загальнонаукових, так і спеціальних методів, кожен із яких дає змогу вивчити окремі питання теми в певному ракурсі. Наприклад, для висвітлення певних подій, їхніх причинно-наслідкових зв'язків застосовували метод індукції. Загалом під час дослідження китайсько-європейських відносин застосовувалися хронологічний, історико-описовий та порівняльно-історичний методи. Аналіз практичної реалізації публічної дипломатії КНР у Європі ґрунтувався на дослідженні та узагальненні ідей іноземних і вітчизняних науковців та статистичних даних. Порівняльний аналіз застосовували для визначення сприйняттям КНР країнами Європи протягом аналізованого періоду.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Загалом, сприйняттю Китаю в країнах Заходу характерна низка суперечностей. По-перше, громадяни західних держав відзначають китайську історію та культуру, однак вони сприймають сучасний Китай як занадто політизований і менш культурний. По-друге, вони з приязню ставляться до китайців, але негативно сприймають китайський уряд та КПК. По-третє, вихідцям із країн Заходу подобається загальна концепція Китаю як країни, однак вони негативно сприймають КНР, яка асоціюється в них із комунізмом. По-четверте, їм подобається подорожувати та інвестувати в Китай, однак вони не готові жити в цій країні через негативні наслідки швидкого розвитку, як-от забруднення навколишнього середовища [17, с. 262].

Згідно з результатами дослідження громадської думки в низці європейських країн, що проведено Pew Research Center у 2013 р., у 2012 р. позитивне сприйняття Китаю серед європейських країн було характерним для Греції (56 %). Образ КНР у Польщі (50 %), Іспанії (49 %) і Великобританії (49 %) був більш нейтральним. У Франції (40 %), Чехії (33 %), Італії (30 %) і Німеччині (29 %) частка людей із прихильним ставленням до Китаю була незначна [10, с. 24]. Цікавим є також те, що у 2013 р. більшість європейських країн сприймали КНР і не в ролі партнера, і не в ролі ворога [10, с. 26].

У 2014 р. Pew Research Center провів опитування громадської думки щодо сприйняття КНР європейською молоддю, що дало змогу простежити цікаві тенденції у формуванні образу азійської країни в регіоні. Дослідження засвідчило, що близько половини (52 %) опитаних у віковій категорії від 18 до 33 років мають схвальне ставлення до Китаю. Якщо розглянути ситуацію за країнами, то 61 % французів та 59 % британців позитивно сприймають КНР, 30 % німців і 28 % італійців поділяють ці погляди. Поряд із цим європейська молодь залишається критичною щодо ситуації з дотриманням прав людини в Китаї. Лише 17 % опитаних вважали, що азійська країна поважає особисті права власних громадян [16]. У 2015 р. 86 % опитаних громадян країн-членів ЄС висловили думку про те, що Китай не поважає свободи власних громадян [4]. Відсутня також усталеність думки серед європейської молоді про те, що саме КНР є державою з провідною світовою економікою [16].

У Комунікації Європейської комісії «Елементи нової стратегії ЄС щодо Китаю» за 2016 р. особливу увагу приділено питанню єдності ЄС у контексті співпраці з КНР. Документ згадує про необхідність формування сильної, чіткої та єдиної позиції європейських країн у їхній співпраці з Китаєм, зважаючи на співпрацю у форматі «16+1» або ж окреме двостороннє співробітництво. У комунікації зазначено, що, незважаючи на формат співпраці з китайським партнером, дії мають узгоджуватися з Європейською комісією, Європейською службою зовнішніх зв'язків, а також іншими державами-членами ЄС. Основним наслідком такого виду координації має бути розвиток відносин із КНР, який враховуватиме інтереси всіх країн-членів ЄС [6, с. 4].

Незважаючи на критику КНР, Європейська комісія визнає, що ця азійська країна є важливим партнером для ЄС. В «Елементах нової стратегії ЄС щодо Китаю» згадується, що процвітання Європи залежить від стабільного розвитку КНР, що формує зацікавленість першої від економічного успіху та реформ у Китаї. ЄС для КНР є найбільшими торговельним партнером, у 2016 р. його частка становила 15 %, а також є привабливим регіоном для китайських інвестицій. Звідси випливає, що як ЄС залежний від Китаю, так і навпаки [6, с. 5–6].

Значну роль у формуванні образу провідної економічної сили КНР відіграла ініціатива «Один пояс, один шлях». Ще з моменту оголошення про початок її реалізації вона позиціонувалася як приклад моделі інклюзивної глобалізації, маючи на меті долучити до співпраці ті країни, які відчують себе певною мірою виключеними з процесу міжнародної співпраці. У рамках співпраці основну увагу приділяють запровадженню

глобальної гармонії, якої можна досягнути шляхом торгівлі й культурних обмінів. Згідно з К. Гамільтоном та М. Ольберг, у випадках, коли Сі Цзіньпін говорить про спільноту спільного майбутнього, маються на увазі претензії КНР на можливість розбудови нового світового порядку, який замінить устрій, що сформувався після закінчення Другої світової війни з провідною роллю США. Звідси випливає, що ініціатива «Один пояс, один шлях» використовується КПК як інструмент презентації та популяризації дискурсу про можливість існування альтернативного устрою міжнародної системи. Саме тому голова й інші перші особи КНР переважно згадують та наголошують у своїх промовах на таких основних образах, пов'язаних з ініціативною, як взаємовигідна співпраця, велика сім'я гармонійного співіснування, а також міст миру у співпраці між Сходом і Заходом [7, с. 92].

У ситуації, коли європейська країна підтримує та долучається до ініціативи «Один пояс, один шлях», вона визнає наратив та приймає образ, який популяризується китайськими лідерами та КПК. Наприклад, у Меморандумі про порозуміння щодо співпраці в рамках ініціативи «Один пояс, один шлях» Італія зазначила, що вона підтримує спільний розвиток, процвітання, формування спільної довіри та взаємовигідної співпраці. Зазвичай після оголошення про приєднання до ініціативи, політичні лідери та високопосадовці переймають провідну риторичку, яку поширює китайська сторона, що демонструє вплив «м'якої сили» Китаю. Наприкінці 2019 р. на форумі «Один пояс, один шлях» у Пекіні країни-учасниці підписали комюніке, у якому згадано про те, що Шовковий шлях сприяв посиленню взаємозв'язків та розбудові світової економіки у дусі миру та співпраці, відкритості, інклюзивності, рівності й взаємних переваг [7, с. 92].

За період 2016–2017 рр. простежено тенденцію до зростання кількості європейців, які вважали, що Китай, а не США є провідною економічною силою. Для прикладу, якщо розглянути громадську думку у Великобританії, то у 2016 р. 43 % респондентів відповіли, що США є ключовою економічною потугою, у той час як 35 % опитаних висловили цю думку стосовно Китаю. У 2017 р. ситуація змінилася, оскільки 46 % респондентів підтримали КНР і лише 31 % США. Подібна зміна поглядів характерна й для Німеччини, де відбулося зростання із 30 % до 41 % на користь Китаю, Іспанії (із 39 % до 48 %) й Італії (із 32 % до 40 %), причому простежено зменшення кількості опитаних, які поділяли цю думку стосовно США [2].

Згідно з дослідження Pew Research Center, протягом 2012–2017 рр. серед п'яти країн Європи (Франції, Німеччини, Польщі, Іспанії та Великобританії) переважала думка про те, що Китай, а не США є країною з

провідною світовою економікою. Наприклад, у 2012 р. цей показник сягнув 57 %, у 2013 р. – 53 %, у 2014 р. – 49 %, 2015 р. – 41 %, 2016 р. – 35 %, 2017 – 46 %. За винятком 2016 р., коли підтримка США переважила та сягнула 40 %, в інші роки Китай вважали економічним лідером [2].

У 2017 р. середній показник схвального ставлення до КНР серед європейських країн становив 43 %, у той час як показник негативних відгуків – 44 %. Найвищі дані позитивного сприйняття КНР були характерні для Греції (50 %), Нідерландів (49 %), Великобританії (45 %) і Франції (44 %). На противагу цьому найвищі показники негативного відношення стосовно азійської країни зареєстровані в Італії (59 %), Німеччині (53 %) та Франції (52 %). Якщо ж звернутися до питання сприйняття голови КНР Сі Цзіньпіна, то середній показник по Європі сягнув 61 % опитаних, які висловили власну невпевненість у його лідерстві. Підтримку китайському президентові висловили лише 19 % досліджуваних. Найвищі показники недовіри характерні для Іспанії (78 %), Франції (76 %) та Німеччини (65 %). У Нідерландах, Швеції, та Італії рівень недовіри також перевищив 60 %. Найвищий показник схвального ставлення до Сі Цзіньпіна зареєстровано у Великобританії, однак відсоток опитаних із цією думкою не перевищив 31 %. Крім того, високим є середній показник громадської думки серед європейських країн (76 %) про те, що Китай не поважає особисті свободи власних громадян. Цю думку розділяє 90 % опитаних у Швеції, 88 % – у Німеччині та Франції, 87 % – у Нідерландах [2].

Можна простежити образ КНР серед країн Вишеградської групи до 2020 р. Незважаючи на інтенсифікацію співпраці між сторонами, образ країни в регіоні є нейтрально-негативним. Згідно з даними дослідження, проведеного в рамках проєкту «ChinfluenCE» протягом 2010–2018 рр., позитивне та нейтральне сприйняття КНР характерне лише для громадян Польщі [11, с. 2].

Протягом 2010–2017 рр. кількість статей щодо Китаю в провідних чеських ЗМІ значно зросла. Більшість із них стосувалися політичних та економічних тем щодо Китаю і його співпраці з іншими країнами й міжнародними організаціями. Другою за популярністю тематикою були статті про порушення прав людини, що фокусувалися на прикладах порушення прав національних меншин, смертній карі, затриманні дисидентів і торгівлі людьми. Іншими темами, які розкривались у ЗМІ, були комунізм, авторитаризм та цензура. Характерною рисою, притаманною образу КНР у Чехії, є те, що, незважаючи на спроби представлення Китаю в образі нової можливості для налагодження бізнес-зв'язків, більше уваги приділено висвітленню культурних обмінів між сторонами [1].

Незважаючи на зростання інтересу до КНР у Чехії, близько 40 % матеріалів у ЗМІ були негативними [9, 8]. Лише 14 % із них представляли Китай у позитивному світлі. І. Караскова зазначає, якщо враховувати під час аналізу не провідні ЗМІ, то загальна кількість позитивних матеріалів стосовно КНР становила лише 10 % [9, 15]. Звідси випливає, що, незважаючи на зростання політичного й економічного інтересу зі сторони Чехії до тематики Китаю, образ країни в медіа не зазнав суттєвих змін протягом 2010–2017 рр. Іншою характерною рисою формування образу КНР у Чехії є те, що протягом останніх років чеські ЗМІ схильні представляти країну у форматі, який не відповідає цінностям і настроям, котрі переважають у громадськості. Чеські медіа публікують інформацію про Китай, яка є занадто політизованою й стереотипною. Як наслідок, чехи не отримують актуальної інформації про сучасні тенденції розвитку КНР, як-от її внутрішню чи соціальну політику. У більшості випадків, інформація, яка формує образ КНР, є фрагментарною, непрозорою та емоційною, що не дає змоги сформуванню зваженої стратегії стосовно КНР, розуміти політику Китаю в регіоні чи навіть інтереси чеських політичних та економічних еліт [1].

Характерною рисою зображення КНР в угорських ЗМІ протягом 2013–2017 рр. є суттєве зменшення кількості публікацій із цієї тематики. Причиною цієї тенденції є те, що до 2013 р. в Угорщині поширились очікування про можливе зростання китайських інвестицій у країні, а після 2013 р. вона зіштовхнулася з реальністю, відмінною від очікувань [9, с. 23].

Більшість статей, які впливали на формування образу КНР в Угорщині, були прагматичними та стосувались економічної ситуації в Китаї, ролі країни у світовій політиці та економіці, а також розвитку угорсько-китайських відносин. Цікаво те, що такі теми, як-от: права людини, Тибет, а також захист прав інтелектуальної власності майже – не розкривалися [8]. Як наслідок, протягом 2010–2017 рр. середній показник новин стосовно КНР мав такий характер: майже 5 % новин були позитивними, 86 % – нейтральними й лише 9 % – негативними. Окремою тенденцією стосовно формування образу КНР стало те, що ті ЗМІ, які стосувались урядових структур, публікували більш позитивні матеріали про Китай, ніж незалежні медіа. Крім того, кількість негативних новин між 2010 та 2017 рр. почала зростати. Наприклад, у 2010 р. кількість негативних статей становила 6 %, а позитивних – 5 %. У 2017 р. ці показники були такі: 15 % та 5 % відповідно. Це свідчить про поступову поляризацію дискурсу стосовно КНР, що впливає на сприйняття країни в Угорщині [8].

Іншою державою ЦСЄ, у якій сформувався специфічний образ КНР, є Словаччина. Зважаючи на те, що вона є невеликою країною в регіоні,

у ній майже відсутні інтереси стосовно Китаю, що є актуальним і для інтересів КНР стосовно Словаччини. Як наслідок, лише незначна кількість політиків, китаєзнавців та науковців у галузі міжнародних відносин впливають на формування сприйняття азійського партнера. У словацьких ЗМІ переважають матеріали, які стосуються місця китайської економіки у світовій економіці, що зазвичай підготовлені журналістами й бізнес-аналітиками. Більшість експертів фокусуються на темах, що представляють цю країну в негативному світлі [9, с. 31].

Згідно з результатами дослідження, проведеного Р. Туксані, протягом 2010–2017 рр. 68 % статей, що стосувалися Китаю, були нейтральними, 6 % – позитивними та 26 % – негативними [12]. Головні теми, які розкривались у словацьких ЗМІ, стосувалися внутрішньої політики КНР та її глобального економічного впливу, що в більшості випадків були представлені в негативному світлі. Головними темами, які мали позитивний характер, стосувалися історії й культури Китаю, формату співпраці «16+1» та ініціативи «Один пояс, один шлях». Характерною рисою словацьких ЗМІ, що відрізняє їх від інших країн ЦСЄ, є те, що, незалежно від форми власності, будучи державними чи приватними, образ КНР залишався приблизно однаково нейтральним. Лише в таблоїдах відсоток негативних і позитивних матеріалів був загалом вищим, презентуючи більш поляризований образ Китаю [9, с. 33].

Можна виокремити характерні риси, які стосуються сприйняття КНР у Словаччині. На противагу Чехії та Угорщині, образ Китаю не є настільки поляризованим і політизованим, оскільки в країні відсутні активні та явні лобісти цієї азійської держави. Переважання нейтрального образу КНР уможливорює формування більш збалансованої й базованої на фактах дискусії. Негативною рисою образу КНР є те, що переважання нейтрального сприйняття країни суттєво свідчить про відсутність інтересу до Китаю та присутність недостатньої проінформованості про стан справ у цій країні. Підтвердженням цієї ситуації є те, що більшість словацьких новин, які стосуються КНР, посилаються на міжнародні новинні агенції. Крім того, тема словацько-китайських двосторонніх відносин часто ігнорується. Як наслідок, під час формування образу Китаю не приділяється достатньо уваги обговоренню питання збалансованої стратегії Словаччини щодо КНР, базованої на цьому сприйнятті. Ця ситуація може призвести до негативних наслідків, оскільки Словаччина може бути не готовою до співпраці з Китаєм та потенційних викликів, які вона може в собі містити через відсутність збалансованого образу КНР [15].

Показовою також є тематика, яка піднімалась у ЗМІ й формувала образ КНР серед країн ЦСЄ. У чеських медіа основна увага приділялась

економічним та політичним відносинам Китаю з іншими країнами. Угорські ЗМІ фокусувалися на аналізі загального економічного розвитку КНР та ролі цієї азійської країни в політиці й економіці. У словацьких медіа основну увагу приділено спорадичним словацько-китайським відносинам. На відміну від інших країн ЦСЄ, у польських ЗМІ висвітлювалися питання економічної співпраці між Польщею та Китаєм, де особливу увагу приділяли співпраці в міжнародних форматах й ініціативі «Один пояс, один шлях». Окрему увагу приділяли китайській економічній та інвестиційній присутності в Польщі. Зауважимо, що характерною рисою польських новин стосовно Китаю були очікування від потенціалу співпраці між цими двома країнами, а також можливого впливу Китаю на економіку Польщі [11, с. 14].

Аналізуючи новини в польських ЗМІ протягом 2010–2018 рр., А. Островська зазначає, що 58 % новин були нейтральними, 39 % – позитивними і лише 3 % – негативними [15]. Серед тем, яким не приділено достатньо уваги, були стан прав людини у КНР і можливість загроз безпеці Польщі зі сторони Китаю [11, с. 16]. Цю тенденцію можна пояснити високою популярністю новин, що стосувалися потенціалу польсько-китайської економічної співпраці протягом зазначеного вище періоду. У контексті економічної співпраці між країнами найбільше уваги приділялося потенціалу ініціативи «Один пояс, один шлях». Очікувалося, що китайський капітал міг би сприяти розвитку польської інфраструктури й промисловості. Іншими очікуваннями було те, що китайські інвестиції можуть доповнити європейські інвестиції в зелені технології та сприяти розвитку вже наявної інфраструктури. Як наслідок, більшість матеріалів стосовно китайської ініціативи були позитивними чи нейтральними [15].

Можна зробити припущення про те, що в Польщі переважали перебільшені очікування стосовно співпраці з Китаєм, а також помилкові уявлення про вплив фактичної співпраці між Пекіном і Варшавою. Як наслідок, образ КНР у Польщі був занадто ідеалізованим, ґрунтованим на потенційних здобутках, які могли б реалізуватися від польсько-китайської співпраці. При цьому була відсутня інформація, основана на реальних фактах і даних, що підтверджували б ці сподівання [11, с. 2].

Згідно з опитуванням, проведеним Pew Research Center у 2018 р., серед європейських країн переважала відсутність довіри до Сі Цзіньпіна як політика, котрий робить правильний внесок у міжнародні відносини. Лише у Великобританії (39 %), Нідерландах (35 %) та Німеччині (30 %) відсоток впевненості в лідерстві китайського президента переважив 30 %. Найвищі показники недовіри зафіксовано в Іспанії (79 %), Франції (69 %),

Італії (64 %) й Греції (64 %). Середній показник довіри в європейських країнах становить 24 %, а недовіри – 62 % [3].

Поряд із цим тенденція, яка простежується в зміні образу КНР серед європейських країн за період 2016–2018 рр., – це зростання кількості європейців, які сприймають КНР краще за США. Наприклад, у 2018 р. 47 % опитаних нідерландців відгукнулися позитивно про Китай, а відсоток таких же відгуків про США становив 34 %. Схоже ставлення характерне для Німеччини (39 % на противагу 30 %), Греції (43% на противагу 36 %), Франції (41 % на противагу 38 %). В Іспанії позитивна думка про КНР і США зрівнялася на рівні 42 %. Водночас у Великобританії, Швеції, Угорщині, Італії та Польщі схвальні відгуки про США переважили над Китаєм. Цікавим є також бачення європейських країн щодо країни, яка є світовою економічною потугою. Серед громадськості Швеції, Нідерландів, Великобританії, Німеччини, Іспанії переважала думка про те, що саме КНР відзначається провідною економікою світу. Водночас на запитання про те, економічне лідерство якої країни буде краще для світу, європейські країни зійшлися на думці про переваги США над Китаєм [14].

У 2019 р. вийшла Комунікація Європейської комісії «ЄС-Китай, стратегічний погляд», у якій окреслено відносини з азійським партнером. Згідно з документом, КНР названо економічним конкурентом, який прагне технологічного лідерства. Крім того, Європейська комісія охарактеризувала Китай як системного ворога, який популяризує альтернативні моделі управління [5].

Громадська думка в більшості країн Західної Європи у 2019 р. була також негативною. Найвищий відсоток негативних поглядів зафіксовано у Швеції, де 70 % опитаних поділяли цю думку. У Франції (62 %), Нідерландах (58 %), Німеччині (56 %), Італії (57 %), Великобританії (55 %) й Іспанії (53 %) переважали також негативне сприйняття КНР. Лише в Греції зафіксовано 51 % позитивних відгуків про Китай. Сприйняття азійської країни серед держав ЦСЄ дещо інша. У Болгарії (55 %), Польщі (47 %), Литві (45 %) й Угорщині (40 %) переважали позитивні відгуки над негативними. Водночас в Словаччині (48 %) та Чехії (57 %) домінували негативні сентименти. Станом на 2019 р. в Україні 57 % респондентів позитивно відгукувалися про КНР і лише 14 % негативно [13].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, характерними рисами образу КНР серед країн Заходу є наявність суперечностей у сприйнятті азійської країни та негативні

асоціації, пов'язані з її керівництвом. Наприклад, більшість країн Західної Європи сприймають азійську країну-партнера радше негативно, у той час як у державах ЦСЄ переважає нейтральне сприйняття. Крім того, усі європейські країни мають низький рівень довіри до голови КНР Сі Цзіньпіна. Ситуація почала змінюватись у 2019 р., коли азійську країну дедалі частіше ідентифікували як економічного конкурента та ворога. Незважаючи на це, усе більш усталеним стає образ КНР як провідної економічної сили, що частково пов'язано з популяризацією ініціативи «Один пояс, один шлях».

У подальших дослідженнях актуальним є розгляд публічної дипломатії та іміджу Китаю після 2019 р. Крім того, актуально здійснити порівняльний аналіз образу КНР, починаючи з 2012 р. до сучасності, та відповідну зміну в сприйнятті країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Czech media analysis. ChinfluenCE. URL: <https://www.chinfluence.eu/media-analysis>
2. Delvin, K. (2018, 19 October). 5 charts on global views of China. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/10/19/5-charts-on-global-views-of-china>
3. Delvin, K., & Huang C. (2019, 22 March). Few Europeans confident in Xi as he seeks to extend Chinese economic influence in the regions. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/03/22/few-europeans-confident-in-xi-as-he-seeks-to-extend-chinese-economic-influence-in-the-region>.
4. Drake, B. (2015, 23 June). Key takeaways on how the world views the U.S. and China. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/06/23/key-takeaways-on-how-the-world-views-the-u-s-and-china>.
5. European Commission (2019, 12 March). EU-China strategic outlook: commission and HR/VP contribution to the European Council. URL: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>.
6. European Commission & European External Action Service (2016, 22 June). Joint communication to the European Parliament and the Council – elements for a new EU strategy on China. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52016JC0030>.
7. Hamilton, C., & Ohlberg, M. (2020). Hidden hand: exposing how the Chinese Communist Party is reshaping the world. Oneworld Publications.
8. Hungarian media analysis. ChinfluenCE. URL: <https://www.chinfluence.eu/hungarian-media-analysis>.
9. Karaskova, I., Matura, T., Turcsanyi, R. Q., Simalcik, M. (2018). Central Europe for sale: the politics of China's influence. Amo.
10. Kohut, A. (2013). Attitudes toward China. America's global image remains more positive than China's but many see China becoming world's leading power, p. 24–34. Pew Research Center.

11. Ostrowska, A. (2018). Great expectations: China's image on Polish mainstream media and among elites. Centre for International Relations.
12. Silver, L. (2021, 30 June). China's international image remains broadly negative as views of the U.S. rebound. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2021/06/30/chinas-international-image-remains-broadly-negative-as-views-of-the-u-s-rebound>.
13. Silver L., Delvin K., & Huang C. (2020, 6 October). Negative views of both U.S. and China about across advanced economies amid COVID-19. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/10/06/negative-views-of-both-us-and-china-amid-covid-19>.
14. Silver, L., Delvin, K., & Huang, C. (2019, 5 December). People around the globe are divided in their opinions of China. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/12/05/people-around-the-globe-are-divided-in-their-opinions-of-china>.
15. Slovak media analysis. ChinfluenCE. <https://www.chinfluence.eu/slovak-media-analysis>.
16. Stokes, B. (2015, 18 February). European millennials more likely than older generation to view China favorably. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/02/18/european-millennials-more-likely-than-older-generations-to-view-china-favorably>.
17. Wang, Y. (2008). Public diplomacy and the rise of Chinese soft power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616 (1), 257–273.

REFERENCES

1. Czech media analysis. ChinfluenCE. <https://www.chinfluence.eu/media-analysis>
2. Delvin, K. (2018, 19 October). 5 charts on global views of China. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/10/19/5-charts-on-global-views-of-china>
3. Delvin, K., & Huang C. (22 March 2019). Few Europeans confident in Xi as he seeks to extend Chinese economic influence in the regions. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/03/22/few-europeans-confident-in-xi-as-he-seeks-to-extend-chinese-economic-influence-in-the-region>.
4. Drake, B. (2015, 23 June). Key takeaways on how the world views the U.S. and China. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/06/23/key-takeaways-on-how-the-world-views-the-u-s-and-china>.
5. European Commission (2019, 12 March). EU-China strategic outlook: commission and HR/VP contribution to the European Council. URL: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>.
6. European Commission & European External Action Service (2016, 22 June). Joint communication to the European Parliament and the Council – elements for a new EU strategy on China. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52016JC0030>.

7. Hamilton, C., & Ohlberg, M. (2020). *Hidden hand: exposing how the Chinese Communist Party is reshaping the world*. Oneworld Publications.

8. Hungarian media analysis. ChinfluenCE. URL: <https://www.chinfluence.eu/hungarian-media-analysis>.

9. Karaskova, I., Matura, T., Turcsanyi, R. Q., Simalcik, M. (2018). *Central Europe for sale: the politics of China's influence*. Amo.

10. Kohut, A. (2013). Attitudes toward China. *America's global image remains more positive than China's but many see China becoming world's leading power*, p. 24–34. Pew Research Center.

11. Ostrowska, A. (2018). *Great expectations: China's image on Polish mainstream media and among elites*. Centre for International Relations.

12. Silver, L. (2021, 30 June). *China's international image remains broadly negative as views of the U.S. rebound*. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2021/06/30/chinas-international-image-remains-broadly-negative-as-views-of-the-u-s-rebound>.

13. Silver L., Delvin K., & Huang C. (2020, 6 October). *Negative views of both U.S. and China about across advanced economies amid COVID-19*. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/10/06/negative-views-of-both-us-and-china-amid-covid-19>.

14. Silver, L., Delvin, K., & Huang, C. (2019, 5 December). *People around the globe are divided in their opinions of China*. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/12/05/people-around-the-globe-are-divided-in-their-opinions-of-china>.

15. Slovak media analysis. ChinfluenCE. URL: <https://www.chinfluence.eu/slovak-media-analysis>.

16. Stokes, B. (2015, 18 February). *European millennials more likely than older generation to view China favorably*. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/02/18/european-millennials-more-likely-than-older-generations-to-view-china-favorably>.

17. Wang, Y. (2008). *Public diplomacy and the rise of Chinese soft power*. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616 (1), 257–273.

Матеріал надійшов до редакції 05.01.2023 р.